

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

02.12.2020. Nr. 1.7-2/1312

Uz 02.10.2020.

Liepājas pilsētas pašvaldībai

**Liepājas pilsētas pašvaldības
pilnvarotajam pārstāvim
zvērinātam advokātam Ainaram Kreicim**

*Par SIA „Jaunliepājas primārās veselības
aprūpes centrs” un SIA „Vecliepājas
primārās veselības aprūpes centrs”*

Konkurences padome (turpmāk - KP) ir saņēmusi Liepājas pilsētas pašvaldības pilnvarotā pārstāvja zvērināta advokāta A. Kreica vēstuli, kurā lūgts KP sniegt viedokli par sagatavotajiem līdzdalību kapitālsabiedrībās izvērtējumiem un šo izvērtējumu atbilstību Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88.panta prasībām.

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti VPIL 88.panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi, vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Ievērojot minēto, KP sniegs viedokli (atzinumu) par saņemto izvērtējumu par līdzdalības saglabāšanu SIA „Jaunliepājas primārās veselības aprūpes centrs” (turpmāk – JPVAC) un SIA „Vecliepājas primārās veselības aprūpes centrs” (turpmāk – VPVAC) atbilstību VPIL 88.panta nosacījumiem.

Izvērtējumos kā JPVAC un VPVAC pamatpakalpojumi norādīti primārās un sekundārās ambulatorās aprūpes pakalpojumi pieaugušajiem un bērniem, savukārt kā papildu pakalpojumi kapitālsabiedrībām norādīta telpu noma ambulatorās veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem. Kapitālsabiedrības sniedz gan valsts apmaksātos, gan maksas medicīniskos pakalpojumus.

Ar 13.09.2016. līgumiem pašvaldība kapitālsabiedrībām ir deleģējusi kapitālsabiedrības nodrošināt no pašvaldības autonomās funkcijas (nodrošināt veselības aprūpes pieejamību) izrietošus pārvaldes uzdevumus.

Izvērtējumos norādīts, ka kapitālsabiedrību sniegti pakalpojumi ir atzīstami ne tikai par

stratēģiski svarīgiem, bet ir konstatējama arī tirgus nepilnība, kura izveidojusies medicīnas personāla nepietiekamā skaita dēļ, kā rezultātā pieprasījums pēc veselības aprūpes pakalpojumiem pārsniedz piedāvājumu. Kaut arī Liepājas pilsētā darbojas arī privātie komersanti, ir būtiski norādīt, ka ne visi privātprakšu ārsti slēdz līgumus ar Nacionālo veselības dienestu (turpmāk – NVD) par valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu, kas saistīts ar to, ka valsts līdzfinansējums ir mazāks nekā ārsta saņemtā atlīdzība no pacienta vispārējā kārtībā.

Šobrīd Liepājā darbojas vairākas ārstniecības iestādes (specializētais ambulatoro pakalpojumu sniedzējs VSIA „Piejūras slimnīca”, ambulatoro pakalpojumu sniedzējs AS „Veselības Centru Apvienība”, divi pašvaldības veselības aprūpes centri, četri privātie doktorāti, viens pašvaldības sporta medicīnas centrs). Neskatoties uz minēto, joprojām pieprasījums pēc veselības aprūpes pakalpojumiem ir lielāks nekā tirgū esošais piedāvājums.

Iespējama esošo veselības aprūpes centru nodošana privātajiem tirgus dalībniekiem ir saistīta ar šādiem riskiem – veselības aprūpes pakalpojumu pieejamība un nepārtrauktība.

Attiecībā uz kapitālsabiedrību sniegto pakalpojumu cenām, izvērtējumos norādīts, ka kapitālsabiedrību sniegto pakalpojumu cenas nosedz to izmaksas, kapitālsabiedrības nesaņem publisko līdzfinansējumu (izņemot NVD piešķirto finansējumu par valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu). Tāpat saskaņā ar izvērtējumos norādīto informāciju kapitālsabiedrības nesaņem publiskas personas budžeta dotāciju zaudējumu segšanai.

Tāpat izvērtējumos atzīts, ka lēmumi par līdzdalību saglabāšanu kapitālsabiedrībās būtu jāpārskata pēc tam, kad tiktu noskaidrots privāto tirgus dalībnieku viedoklis par veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu Liepājā un noteikumi, uz kādiem privātie tirgus dalībnieki būtu gatavi iesaistīties veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanā Liepājā, ja Liepājas pilsētas pašvaldība nolemtu neturpināt savu līdzdalību konkrētajās kapitālsabiedrībās.

Viedokli par pašvaldības līdzdalību kapitālsabiedrībās ir sniegusi Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (turpmāk – LTRK), kura 30.11.2020. vēstulē Nr.2020/1304 ir atzinusi, ka pašvaldību iesaiste komercdarbībā, izmantojot iespēju piedāvāt atlaides vai atbrīvojumus no telpu nomas maksas un piesaistot ES fondu un ERAF līdzekļus, ir konstatējama praktiski visās LTRK vērtētajās kapitālsabiedrībās. Minētie apstākļi LTRK ieskatā būtiski ietekmē godīgu konkurenci veselības nozarē un privātā sektora komersanti nav vienlīdzīgā situācijā ar pašvaldību kapitālsabiedrībām. LTRK ieskatā privātajā sektorā ir pietiekams privāto pakalpojumu sniedzēju skaits, kas spēj nodrošināt pašvaldību kapitālsabiedrību, piemēram, JPVAC un VPVAC, piedāvātos veselības aprūpes pakalpojumus. Līdz ar to pašvaldībām ir nepieciešams pārskatīt to kapitālsabiedrību sniegtos pakalpojumus, lai nerastos situācija, ka pašvaldības, iesaistoties komercdarbībā, sniedz tādus pakalpojumus, ko jau šobrīd ir spējīgs nodrošināt privātais sektors. Tāpat LTRK sniegtajā viedoklī ir vērsusi uzmanību uz pašvaldības sniegto finansiālo atbalstu JPVAC un VPVAC. Viedoklī norādīts, ka papildus gūtajiem ieņēmumiem, JPVAC 2019.gadā ir saņēmusi 5000 *euro* no Liepājas pilsētas domes pamatkapitāla palielināšanai un 1000 *euro* līdzfinansējumu projektam „Cilvēkresursu piesaistes programma veselības aprūpei Liepājā”. Savukārt VPVAC 2019.gadā no Liepājas pilsētas domes saņēmusi dotāciju 779 *euro* apmērā un no SIA „Liepājas reģionālā slimnīca”¹ saņēmusi 17 000 *euro* ziedojumu.

Ņemot vērā izvērtējumos norādīto informāciju, kā arī pašvaldības lomu efektīvā veselības aprūpes sistēmā un pakalpojumu pieejamības veicināšanā, piemēram, vienmērīga teritoriālā pārklājuma radīšanā un „vienas pieturas” principa realizēšanā, tādējādi nodrošinot konkrētās administratīvās teritorijas iedzīvotājiem pilnu veselības aprūpes ciklu, KP atzīst, ka JPVAC un VPVAC darbības rezultātā tiek sniegti pakalpojumi, kas ir atzīstami par stratēģiski

¹ Kapitālsabiedrība, kurā saskaņā ar LTRK sniegto informāciju Liepājas pilsētas domei pieder 99,73% kapitāldaļu.

svarīgiem.

Vienlaikus, kā jau to KP ir atzinusi iepriekš, arī stratēģiski svarīgus pakalpojumus noteiktos gadījumos ir iespējams sniegt arī privātajiem tirgus dalībniekiem, līdz ar to, publiskajām personām ir nepieciešams ne tikai atzīt konkrētu pakalpojumu par stratēģiski svarīgu, bet arī ir nepieciešams veikt tirgus izpēti, tādējādi pamatojot iespējamās tirgus nepilnības pastāvēšanu konkrētajā pakalpojumu tirgū, proti, situāciju, kad pieprasījums pēc noteikta pakalpojuma ir lielāks nekā esošais piedāvājums.

KP norāda, ka izvērtējumos ietvertā atsaucē, ka konkrēto pakalpojumu tirgū pieprasījums pēc konkrētajiem pakalpojumiem pārsniedz piedāvājumu, ir atzīstama par pārāk vispārīgu. KP nenoliedz, ka noteiktu pakalpojumu tirgū var tikt konstatēta tirgus nepilnība, t.sk. daļēja tirgus nepilnība, vienlaikus KP ieskatā minētais secinājums ar lielu varbūtību var nebūt attiecināms uz visiem kapitālsabiedrību sniegtajiem pakalpojumiem. Minēto KP secinājumu nemaina izvērtējumā ietvertā atsaucē uz 2019.gadā veikto pašvaldības iedzīvotāju aptauju, jo arī šī informācija ir atzīstama par pārāk vispārīgu un nesniedz priekšstatu par visiem kapitālsabiedrību sniegtajiem pakalpojumiem.

Līdz ar to KP atbalsta izvērtējumos norādīto pašvaldības iniciatīvu veikt papildu izvērtējumu², kurā tiktu noskaidrots privāto tirgus dalībnieku viedoklis par veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu Liepājā un noteikumi, uz kādiem privātie tirgus dalībnieki būtu gatavi iesaistīties veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanā Liepājā, ja Liepājas pilsētas pašvaldība nolemtu neturpināt savu līdzdalību konkrētajās kapitālsabiedrībās. Tāpat minētajā papildu izvērtējumā būtu nepieciešams izvērtēt, kuros veselības aprūpes pakalpojumu segmentos JPVAC un VPVAC konkurē ar privātajiem tirgus dalībniekiem un iespējamību atteikties no konkrēto pakalpojumu sniegšanas, t.sk. to, vai konkrēto pakalpojumu pārtraukšanas gadījumā neveidotos tirgus nepilnība, tādējādi radot negatīvu ietekmi uz konkrēto pakalpojuma pieejamību konkrētajā administratīvajā teritorijā.

Gadījumā, ja noteiktos tirgus segmentos nav konstatējama tirgus nepilnība un privātie tirgus dalībnieki ir pilnībā spējīgi nodrošināt konkrēto pakalpojumu pieejamību, KP ieskatā būtu nepieciešams izvērtēt pamatotību turpināt konkrēto pakalpojumu sniegšanu vai atturēties no šādu pakalpojumu sniegšanas nākotnē.

Tāpat konkrētajā izvērtējumā būtu nepieciešams izvērtēt pašvaldības, t.sk. pašvaldības kapitālsabiedrības, piešķirtā finansējuma pamatotību un samērīgumu un to, vai ar šāda finansējuma piešķiršanu JPVAC un VPVAC netiek sniegtas nepamatotas priekšrocības un netiek pārkāpta Konkurences likuma 14.¹pantā nostiprinātā konkurences neitralitāte.

KP norāda, ka tā atbalsta pašvaldības iniciatīvu iznomāt kapitālsabiedrības telpas privātajiem tirgus dalībniekiem, tādējādi ne tikai pilnveidojot konkrētu medicīnas pakalpojumu pieejamību, bet arī veicinot privāto tirgus dalībnieku pastāvēšanu konkrētajā tirgū. Vienlaikus, KP atgādina, ka arī publiskas personas kapitālsabiedrībai ir nosakāma nomas maksa par tās lietošanā nodoto telpu izmantošanu, tādējādi novēršot iespējamu neatbilstību konkurences neitralitātei.

Noslēgumā KP aicina pašvaldību un kapitālsabiedrības patstāvīgi ik pēc kāda laika veikt konkurences neitralitātes risku novērtējumu³, konsultējoties ar komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem (t.sk. pašiem komersantiem), tādējādi novērtējumā gūstot vispilnīgāko un visaptverošāko informāciju. KP norāda, ka minētais konkurences neitralitātes pārkāpumu risku novērtējums ir atzīstams par būtisku ekonomiskā izvērtējuma sastāvdaļu, ar

² Minētais izvērtējums veicams pēc šī KP viedokļa (atzinuma) saņemšanas un par izvērtējuma rezultātiem informējama KP.

³ Sīkāka informācija pieejama Konkurences neitralitātes izvērtēšanas vadlīnijās. Pieejamas: https://ej.uz/konkurences_neitralitate

kura palīdzību publiskai personai ir iespējams ne tikai identificēt iespējamās konkurences neitralitātes pārkāpumu riskus, bet arī tos novērst.

Ar cieņu
priekšsēdētājs

J. Gaiķis